

Η σιωπηλή γυναίκα

«Η σιωπή δίνει χάρη
στις γυναίκες»

Σοφοκλής

Η σιωπή είναι ένας τρόπος ανθρώπινης επικοινωνίας και παίζει μεγάλο ρόλο όπως παίζει μεγάλο ρόλο ο ήχος στην γλωσσική επικοινωνία. Η σιωπή εκφράζει διαφορετικές καταστάσεις και είναι ένα είδος επικοινωνίας άλλοτε θετικής και άλλοτε αρνητικής. Είναι θετική όταν υπάρχει πλήρης ισορροπία στις ανθρώπινες σχέσεις και αρνητική όταν εκφράζει δυσάρεστες καταστάσεις, όπως φόβο, αμηχανία, δυσάρεσκα κ.λπ.

Αλλά είναι ένα άλλο είδος σιωπής που δείχνει μια πνευματική ή διανοητική σιωπή. Την σιωπή της γυναίκας στην ιστορία της ανθρωπότητας, στις τέχνες και στις επιστήμες. Δεν υπάρχει μέχρι τώρα απόδειξη ότι η αιτία γι' αυτό είναι βιολογική. Το αντίθετο, οι περισσότερες έρευνες έχουν δείξει ότι αιτία είναι η προκατάληψη της κοινωνίας που έχει προβάλει το ρόλο του άντρα και έχει παραδώσει τις γυναίκες στην σιωπή.

Ανάκαθεν από τις γυναίκες αναμένεται να μην αναφέρονται σε ουσιώδη ή σοβαρά θέματα σε κοινωνικούς κύκλους. Δηλαδή οι γυναίκες να μιλούν για απλά ή βαρετά θέματα ή να απαντάνε με ένα ναι ή όχι ή αλήθεια; Κι αν θελήσει η γυναίκα να ανοίξει πνευματικό διάλογο ο άνδρας χωρίς να χαρακτηριστεί αγενής, μπορεί να μη δώσει σημασία και να επιβάλει την σιωπή, τη μη συνέχιση του διαλόγου με τη γυναίκα. Ο Radolph Churchill, ο πατέρας του Winston, είχε ένα κλισέ για τις γυναίκες που θέλανε να εισχωρήσουν σε σοβαρές συζητήσεις: «Κύριοι μόνο μια απάντηση υπάρχει για τις γυναίκες που αντιλέγουν - σιωπή».

Όλα τα μεγάλα βιβλία, οι ιστορικές μελέτες, τα περισσότερα έργα λογοτεχνίας για τις γυναίκες ή τη γυναικεία φύση είναι

γραμμένα από ανδρική σκοπιά. Μια εξήγηση για αυτό είναι ότι από τα βάθη των αιώνων καθώς οι γυναίκες ήταν αφοσιωμένες και φορτωμένες με οικογενειακές υποχρεώσεις δεν είχαν ευκαιρία να συγκεντρωθούν στον εαυτό τους και να διαλογισθούν, δηλαδή το οικογενειακό περιβάλλον δεν τους επέτρεπε τη δημιουργική σιωπή και φυσικά έτσι οδηγήθηκαν στην πραγματική σιωπή.

Θρησκευτικές αντιλήψεις στο δυτικό κόσμο συνέβαλαν στη σιωπή της γυναίκας. Πρέπει να αναφερθεί ότι ο Χριστός επέτρεπε στις γυναίκες να συμμετέχουν στις θρησκευτικές εκδηλώσεις. Επίσης σε πολλές κοινωνίες το πένθος είναι ένα είδος σιωπής που έχει επιβληθεί στις γυναίκες. Η σιωπηλή χήρα υπήρχε σε πολλά μέρη του κόσμου, όπως στο Κογκό, Ανατολική Αφρική, Αυστραλία και αλλού. Στην Αυστραλία επινοήθηκε μια ειδική με χειρονομίες γλώσσα για να υπάρχει επικοινωνία, και ο λόγος ήταν οι φόβοι που αφορούσαν το πνεύμα του συζύγου.

Όπως οι γλωσσικές διαφορές έτσι και η σιωπή είναι ένα μέσον που μας δίνει τη δυνατότητα να επισημάνουμε τις διακρίσεις και προκαταλήψεις που επικρατούν στις κοινωνικές τάξεις. Η σιωπή της γυναίκας καθορίζεται και από τον τρόπο που αντιδρούν οι άνδρες, δηλαδή όταν οι γυναίκες προβάλουν τις απόψεις τους σε συζητήσεις που μπορούν να ξέρουν τα θέματα από πείρα ή εκπαίδευση, οι άνδρες τις υποτιμούν με το να τις διακόπτουν. Για να αμφισβητήσουν την γνώμη των ανδρών πρέπει οι γυναίκες να απαντήσουν επιθετικά και τολμηρά το οποίο η κοινωνία το απορρίπτει ως αντίθετο προς τη γυναικεία φύση.

Δύο μελέτες που έγιναν στην Καλιφόρνια δείχναν τη μεγάλη συχνότητα που οι

άντρες διακόπτουν τις γυναίκες/ και μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις οι άνδρες να απαντάνε για τις γυναίκες τους. Σε μια άλλη έρευνα αποδείχθηκε μια άλλη διάκριση εις βάρος των γυναικών, ότι οι άνδρες επιδιώκουν να επικρατούν στις συζητήσεις και να προκαλούν αμηχανία και σιωπή στις γυναίκες σαν οι γυναίκες να έχουν περιορισμένα δικαιώματα λόγου.

Όλες αυτές τις ταπεινώσεις εις βάρος των γυναικών η κοινωνία τις αποδέχεται και έτσι οι γυναίκες έχουν αναγκασθεί να καταφύγουν στην σιωπή και να μη μπορούν να υπερνικήσουν την επικρατέστερη λεκτικότητα των ανδρών για πολλές αιτίες.

Μια αιτία είναι ότι οι άνδρες επειδή έχουν ανεγνωρισμένες επίσημες γνώσεις εκφραζόμενες σε τίτλους, έχουν και πολλά δικαιώματα και επομένως οι γυναίκες είναι σε κατώτερη θέση και ως έχουν γνώσεις από πείρα ή εκπαίδευση. Δηλαδή οι τίτλοι και οι επικέτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν τεκμήριο ότι οι γυναίκες αφού δεν έχουν τέτοιες επιβεβαιώσεις, δεν έχουν τίποτε ουσιαστικό και σοβαρό να προσφέρουν.

Οι επικέτες και οι ορισμοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν με αρνητική υπονοούμενη πτυχή, π.χ. η φράση «η απελευθέρωση της γυναίκας» έχει χρησιμοποιηθεί για να δημιουργήσει ένα αντίθετο αρνητικό ρεύμα, για να παρεμποδίσει τις γυναίκες να συμμετάσχουν ενεργά στην σύγχρονη τεχνολογική εξέλιξη και να τις αναγκάσει και πάλι στη σιωπή.

Οι εξηγήσεις για διάφορα θέματα ή έννοιες είναι μια άλλη μορφή ταπεινώσεως για το γυναικείο φύλο γιατί είναι σε μια μόνο κατεύθυνση: από άνδρες σε γυναίκες. Οι καθώς πρέπει γυναίκες δεν εξηγούν στους άνδρες. Δηλαδή η σιωπή επιβληθεί με τους διάφορους ταπεινωτικούς τρόπους που είναι η βάση για να βρίσκονται εκτός εξουσίας οι γυναίκες.

Το πρόβλημα της σιωπής της γυναίκας μπορεί να λυθεί και από τις ίδιες τις γυναίκες αν το επιδιώξουν. Κάθε μια γυναίκα στο δικό της κύκλο μπορεί να φέρει αλλαγή όπως π.χ. στην εργασία της, σε συνεργασία με άλλους συναδέλφους, να μην αποδέχεται με σιωπή την ανισότητα στους τίτλους και τις θέσεις. Άλλο ένα παράδειγμα, να μην δέχεται με σιωπή παρά να απαντάει ετοιμόλογα στα σεξιστικά υπονοούμενα, κομπλιμέντα, ή παρενοχλήσεις γιατί αυτή η σιωπή μπορεί να ερμηνευτεί και σαν επιδοκιμασία από τους άλλους.

Έτσι μια πιο δυναμική αντιμετώπιση του προβλήματος θα φέρει μια σταδιακή αλλαγή που είναι και η πιο αποτελεσματική. Ίσως στις ημέρες μας βλέπουμε ήδη την αρχή αυτής της αλλαγής.

Μετάφραση - διασκευή

ΠΟΠΗ ΠΑΝΑΓΗ

Από το βιβλίο

«Ανδρική-Γυναικεία Γλώσσα»

της Mary Ritchie Kay